

ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

A. ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Η ασφάλιση αποτελεί μέθοδο αντιμετώπισης των συνεπειών των κινδύνων. Κάθε άτομο, φυσικό ή νομικό, μέσω της ασφάλισης, αντικαθιστά με την βέβαια καταβολή ποσού, γνωστού και σχετικά μικρού ύψους, μια πιθανή ζημιά (την οποία πιθανότατα θα απέφυγε) η οποία θα δημιουργούσε σημαντικές δυσμενείς επιπτώσεις στο άτομο αυτό.

Η ασφάλιση μπορεί να ορισθεί ως ένα σύστημα κατά το οποίο ο ασφαλιστής, έναντι μιας συνήθως εκ των προτέρων οριζόμενης εισφοράς, υπόσχεται να αποζημιώσει τον ασφαλισμένο, ή να του προσφέρει υπηρεσίες, στην περίπτωση που ορισμένα τυχαία περιστατικά έχουν σαν αποτέλεσμα την επέλευση ζημιών κατά τη διάρκεια μιας ορισμένης περιόδου.

Η ασφαλιστική δραστηριότητα και οι διάφορες μορφές ασφαλίσεις που προσφέρονται αποτελούν ένα μέτρο κοινωνικής, οικονομικής και ηθικής ανάπτυξης των κοινωνιών.

Κάθε άνθρωπος, σε όλη του τη ζωή είναι εκτεθειμένος σε πλήθος κινδύνων που επηρεάζουν την προσωπική, οικογενειακή και οικονομική του κατάσταση και γενικότερα τη ζωή του. Αισθάνεται τις ανάγκες και τους κινδύνους του μέλλοντος το ίδιο επιτακτικές όπως ακριβώς και τις ανάγκες και τους κινδύνους του παρόντος.

Έτσι, για να αποφύγει ή να περιορίσει τις καταστρεπτικές συνέπειες που προξενούν οι κίνδυνοι στις επιδιώξεις, στα περιουσιακά του στοιχεία και στη ζωή του, ασφαρίζεται είτε μέσω δημόσιας ή ιδιωτικής πρωτοβουλίας ή μέσω και των δύο μορφών ταυτόχρονα.

Για να μπορεί να αντιμετωπίσει μελλοντικές ανάγκες αποταμιεύει αγαθά από το παρόν και μέσω του μηχανισμού της ασφάλισης καλύπτεται από τις επιπτώσεις μελλοντικών κινδύνων, που είναι δυνατόν να παρουσιαστούν ή και να μην παρουσιαστούν.

Η ασφαλιστική επιχείρηση υπολογίζει τι θα πρέπει να εισφέρει κάθε ασφαλισμένος για να σχηματισθεί το απαραίτητο ποσό που θα του

εξασφαλίσει τις αντίστοιχες παροχές. Η διαδικασία αυτή προϋποθέτει λεπτούς και πολύπλοκους μαθηματικούς υπολογισμούς, με βάση εκτιμήσεις της αναλογιστικής τεχνικής, η οποία στηρίζεται στις αρχές του λογισμού των πιθανοτήτων και της στατιστικής.

B. ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Ως κίνδυνος εκλαμβάνεται μια κατάσταση που ενδέχεται να επιφέρει αντίκτυπο σε στόχους και επιδιώξεις. Συνεπώς ο κίνδυνος ενδέχεται να έχει θετικές και αρνητικές επιπτώσεις.

Η διαχείριση του κινδύνου αφορά τόσο στον εντοπισμό των ευκαιριών όσο και στην αποφυγή ή στον μετριασμό των συνεπειών του κινδύνου (ζημιών).

Οι κίνδυνοι που συνεπάγονται οικονομικοί ζημιά και που αντιμετωπίζονται με την ασφάλιση καλούνται γνήσιοι κίνδυνοι (pure risk).

Οι γνήσιοι κίνδυνοι αντιμετωπίζονται με την κατοχή πολλών μονάδων κινδύνου καθώς στη διαχείριση τους βρίσκει εφαρμογή ο νόμος των μεγάλων αριθμών. Σύμφωνα με το νόμο των μεγάλων αριθμών η διασπορά του ενιαίου συστήματος τείνει προς το μηδέν για πολύ μεγάλο αριθμό κινδύνων.

Με το μηχανισμό της ασφάλισης αντιμετωπίζονται οι συνέπειες γνωστών ενδεχόμενων γεγονότων, οι πιθανότητες επέλευσης των οποίων παραμένουν άγνωστες (πχ. τροχαίο ατύχημα). Συνεπώς αντιμετωπίζονται κίνδυνοι που εμπεριέχουν μερική αβεβαιότητα.

Αντίθετα, οι κερδοσκοπικοί κίνδυνοι αντιμετωπίζονται με την κατοχή ενός άλλου κινδύνου ο οποίος είναι αρνητικά συσχετισμένος με τον κύριο κίνδυνο. Διαδικασία αντιστάθμισης του κινδύνου (hedging).

Γ. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Η ασφάλιση διακρίνεται σε δύο μεγάλες κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τις ασφαλίσει που επιβάλλει το κράτος στους πολίτες του και καλείται κοινωνική ασφάλιση. Είναι υποχρεωτική, ασκείται κυρίως από νομικά πρόσωπα του δημοσίου, τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης. Η σχέση που

συνδέει τους φορείς με τους ασφαλισμένους διέπεται από τις διατάξεις του δημοσίου δικαίου. Η ασφαλιστική σχέση γεννάται από το νόμο όταν συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις στο πρόσωπο του άμεσα ασφαλισμένου (π.χ. σχέση εξαρτημένης εργασίας). Η δεύτερη κατηγορία περιλαμβάνει τις οργανωμένες και εξειδικευμένες ασφαλιστικές ιδιωτικές επιχειρήσεις, των οποίων η λειτουργία ρυθμίζεται από ειδική νομοθεσία και στηρίζεται σε ελεύθερες συμβάσεις.

Η ιδιωτική ασφάλιση αποτελεί ατομική πρόνοια κάθε ασφαλισμένου, είναι ως επί το πλείστον προαιρετική και βασίζεται στη σύμβαση, τα ασφάλιστρα κυμαίνονται ανάλογα με τον ατομικό κίνδυνο και εφόσον συμφωνηθούν τα ασφάλιστρα και οι παροχές, δεν μπορούν να αλλάξουν χωρίς την αμοιβαία συμφωνία.

Με την ασφαλιστική σύμβαση η ασφαλιστική επιχείρηση (ασφαλιστής) αναλαμβάνει την υποχρέωση να καταβάλει, έναντι ασφαλιστρού, στον συμβαλλόμενο (λήπτης της ασφάλισης) ή σε τρίτο, παροχή (ασφάλισμα) σε χρήμα, ή εφόσον υπάρχει ειδική συμφωνία, παροχή σε είδος, όταν επέλθει το περιστατικό από το οποίο συμφωνήθηκε να εξαρτάται η υποχρέωσή του (ασφαλιστική περίπτωση). Η ασφαλιστική σύμβαση αποδεικνύεται με έγγραφο (ασφαλιστήριο) που εκδίδεται από τον ασφαλιστή.

Ιδιωτική και κοινωνική ασφάλιση είναι αποτέλεσμα εξελικτικών διαδικασιών, που συνδέονται με τις οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις, με το οικονομικό σύστημα μιας εποχής και ενός δεδομένου τόπου, με τις επικρατούσες αντιλήψεις για τις ανθρώπινες σχέσεις, με την ιεράρχηση των αξιών και τον καθορισμό των επιδιώξεων της κοινωνικής δραστηριότητας των ατόμων.

Ωστόσο, στο πέρασμα του χρόνου τόσο η κοινωνική όσο και η ιδιωτική ασφάλιση παραμένουν αναλλοίωτες όσον αφορά στο ότι καλύπτουν τη βασική ανθρώπινη ανάγκη προσφέροντας το αίσθημα της ασφάλειας της σιγουριάς και της εξασφάλισης.

Ο κλάδος της ιδιωτικής ασφάλισης έχει δύο βασικούς τομείς εργασιών, τις Ασφαλίσεις Ζωής και τις Ασφαλίσεις Ζημιών, οι οποίοι υποδιαιρούνται σε

εξειδικευμένες δραστηριότητες ανάλογα με το είδος των αναλαμβανομένων κινδύνων.

Δ. ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Οι Ασφαλιστικές Επιχειρήσεις είναι τα νομικά πρόσωπα που αποδέχονται κινδύνους, ήτοι αποδέχονται να αναλάβουν τις εν δυνάμει οικονομικές συνέπειες που θα προκύψουν από την επέλευση σαφώς ορισμένων γεγονότων στους ασφαλισμένους, έναντι συγκεκριμένου ποσού, του ασφαλιστρού.

Οι Ασφαλιστικές Επιχειρήσεις, έχοντας ως αποκλειστικό σκοπό τις ασφαλιστικές εργασίες και κύρια την παροχή ασφάλισης, είναι οι οικονομικές εκείνες μονάδες που συμβάλλουν στη διαμόρφωση του κλίματος βεβαιότητας και έτσι συνεισφέρουν έμμεσα αλλά σημαντικά στην ανάπτυξη της οικονομίας.

Για την άσκηση της ασφαλιστικής δραστηριότητας απαιτείται ειδική άδεια.

Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις διαχωρίζονται σε ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις. Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις (πρωτασφαλιστές) καλύπτουν τον ατομικό και εταιρικό κίνδυνο και κατηγοριοποιούνται σύμφωνα με τη φύση των ασφαλιστικών κινδύνων που αναλαμβάνουν. Οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις διαχωρίζονται σε ασφαλιστικές επιχειρήσεις ζωής ή ασφαλιστικές επιχειρήσεις ζημιών, αν και ορισμένες διατηρούν τη δυνατότητα άσκησης μικτής δραστηριότητας.

Από την άλλη μεριά, οι αντασφαλιστικές επιχειρήσεις ασφαλίζουν τους κινδύνους των πρωτασφαλιστών και ως εκ τούτου έχουν σημαντική συμβολή στη διαχείριση των κινδύνων των πρωτασφαλιστών.

Ε. ΣΤΟΧΟΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Το αντικείμενο της ασφαλιστικής δραστηριότητας είναι σύνθετο και πολύπλοκο. Η πολυπλοκότητα οφείλεται στην φύση του προϊόντος που εμπορεύεται. Στην ασφαλιστική δραστηριότητα ο κύκλος παραγωγής του παραγόμενου προϊόντος είναι αντίστροφος. Σε αντίθεση με τις άλλες εμπορικές δραστηριότητες στην περίπτωση των ασφαλιστικών εργασιών

πρώτα συγκεντρώνονται τα χρήματα και σε επόμενο χρόνο παρέχεται το προϊόν της συναλλαγής.

Η ασφάλεια των Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων είναι θέμα δημοσίου ενδιαφέροντος, καθώς οι κλυδωνισμοί των επιχειρήσεων αυτών έχουν άμεσες επιπτώσεις στην κοινωνία.

Πρωταρχικοί στόχοι των διοικήσεων των ασφαλιστικών επιχειρήσεων είναι:

α) Η διατήρηση της φερεγγυότητας, δηλαδή η εξασφάλιση των αναγκαίων περιουσιακών στοιχείων για την εξυπηρέτηση των ασφαλιστικών υποχρεώσεων και

β) το κέρδος το οποίο είναι και το κριτήριο για την επιλογή κάθε επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Για την επίτευξη των πρωταρχικών της στόχων η διοίκηση κάθε ασφαλιστικής επιχείρησης αναπτύσσει στρατηγικές και τακτικές όπως η δημιουργία νέων και ανταγωνιστικών προϊόντων, ο έλεγχος του κόστους, οι αποδοτικές επενδύσεις, η αντιστάθμιση των κινδύνων κλπ.